

Юлия Хадневич

ОСОБЕННОСТИ ОСВЕЩЕНИЯ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ ПРОБЛЕМАТИКИ В РЕГИОНАЛЬНОЙ ПРЕССЕ

Хойникский и Брагинский районы Гомельской области относятся к числу наиболее пострадавших от чернобыльской катастрофы. Авария нанесла регионам значительный социальный и экономический урон, явилась сильнейшей морально-психологической травмой для их населения. Были изуродованы судьбы тысяч человек: ликвидаторов аварии и их семей, рядовых граждан, получивших высокие дозы облучения, вынужденных переселенцев. Это обуславливает и, прежде всего, со стороны местных средств массовой информации, необходимость регулярного обращения к чернобыльской проблематике, обстоятельного комментирования мер по реабилитации ситуации.

С целью выявить особенности освещения последствий катастрофы региональной прессой нами был предпринят анализ публикаций газет Хойникского и Брагинского районов: «Ленінскі сцяг» («ЛС») и «Маяк Палесся» («МП») – соответственно за период с 1986 по 2006 гг.

На первоначальном этапе, сразу после аварии, публикациям обоих изданий присущи схожие черты. Во-первых, сообщения о произошедшем в Чернобыле вышли со значительным опозданием после случившегося: главные темы номеров (что, впрочем, характерно для СМИ всего СССР в рассматриваемый период) – подготовка, празднование, а затем подведение итогов празднования Первомая. И только спустя недели начинают появляться скудные заметки о катастрофе.

Основные темы публикаций: переселение жителей из близлежащих к АЭС районов, их адаптация к новым условиям проживания и трудоустройства, единство и готовность помочь ближнему, которые проявили советские граждане к попавшим в беду. Цитата из типичной публикации: *«Наш калгас, размешчаны ў 30-кіламетровай зоне Чарнобыльскай АЭС, быў эвакуіраваны ў больш бяспечнае месца – саўгас «Стралічава», разам з людзьмі, жывёлай, тэхнікай* [тут и далее подч. мной – Ю. Х.]. *Вядома, аказаліся мы ў новай абстаноўцы і, хачу сказаць, ужо асвоіліся з ёй, прывыклі да незвычайнасці такога жыцця. 15 мая ў Стралічаўскім сельскім Доме культуры правялі сумесны сход калгаснікаў і рабочых саўгаса, абмеркавалі бліжэйшыя задачы, узгаднілі праграму работы*

на ажыццяўленні «Харчовай праграмы». («Жывем адным калектывам». – І. Васюк. – «ЛС». – 20.05.1986.). Нехватка даных о радиационной обстановке и знаний по воздействию радиации не позволяла специалистам и, тем более, простым людям оценить ее реальные масштабы. Поэтому не удивительно отсутствие публикаций о возможных последствиях аварии. Говорить же о ее причинах, проводимых работах и состоянии реактора тогда не позволяло время.

Заметим, что в некоторых текстах журналистов заметны логические противоречия. Часть репортажа из районной поликлиники: «Заняўшы чаргу, у якой, дарэчы, доўга не затрымаліся, трапляем да ... Уважліва, не спяшаючыся, праводзяць яны [врачи – прим. Ю. Х.] дозіметрычныя замеры. <...> Да ста і больш чалавек штодзённа абслугоўваюць» («Галоўнае – здароўе людзей». – П. Якіменка. – «ЛС». – 22.05.1986). Сомневаемся, что штат районной поликлиники столь велик, а имеющееся оборудование – столь совершенно, что сотни пациентов специалисты могут обслуживать без спешки... Но опубликовать правдивый текст – значит, нарушить главную задачу: не сеять паники среди населения.

В этой связи содержание коллективного письма жителей эвакуированных деревень, напечатанное в «Маяке Палесся», звучит как откровение: «У ноч з трэцяга на чацвёртае мая вестка аб эвакуацыі з 30-кіламетровай зоны маланкава абляцела кожны дом гдзенцаў і скараднянцаў. Не буду ўтойваць праўды: экстрэмальнасць сітуацыі нарадзіла ў сэрцах першапачаткова глыбока не ўсвядомленую трывогу... Таму што мы бачылі побач з сабой прадстаўнікоў з раёна... Таму што адчувалі з іх боку вялікую заклапочанасць аб кожным з нас...» («Удзячнасць ад шчырага сэрца». – П. І. Клімянок, С. А. Яўсеенка, М. К. Атрошчанка, К. Я. Яўсеенка. – «МП». – 22.05.1986).

Вторая «категория» публикаций, характерных для рассматриваемого периода, – это «комментарии» на негативные оценки случившегося мировой общественностью: «Аварыя на савецкай АЭС выклікала супярэчліваю рэакцыю за рубяжом. Большасць урадаў аднеслася да нашай бяды з глыбокім спачуваннем. Пры гэтым многія разумеюць, што нашы сённяшнія цяжкасці заўтра могуць стаць іх уласнымі: цяпер у свеце працуюць 370 атамных рэактараў рознага тыпу... Але знайшліся і такія, хто ўбачыў у чарнобыльскай трагедыі чарговую зачэпку для нападу на нашу краіну. Да іх ліку адносяцца кіруючыя колы ЗША, ФРГ, некаторых іншых заходніх дзяржаў. <...> Урок Чарнобыля – забарона ядзерных выпрабаванняў. Аб гэтым М. С. Гарбачоў прапанаваў пагутарыць з прэзідэн-

там *ЗША Р. Рэйганам*) («Урок Чарнобыля». – А. Красікаў. – «ЛС». – 24.05.1986).

В середине 90-х гг. наблюдается определенный спад интереса к чернобыльской проблематике. Например, в газете «Ленінскі сцяг» публикации нередко представлены сообщениями о проводимых в регионе акциях (например, о конкурсе детских рисунков, приуроченном к печальной годовщине) за авторством руководителей администрации района. Местные жители на страницах газеты рассказывают о локальных проблемах, сотрудники республиканских информагентств сообщают об официальных мероприятиях. Выступают на страницах газеты врачи, но редкие тексты посвящаются последствиям аварии: «Трыхінелез – небяспечнае захворванне», «Маладзее п'янства», «Шукае новыя ахвяры» [заметка о туберкулезе – прим. авт.]. Таким образом, освещение чернобыльской тематики в газете несистематическое. Хотя в регионе не все благополучно: *«пытанні радыяцыйнай бяспекі па-ранейшаму хваляюць людзей. <...> У лясных масівах Хойніцкага лясгаса з дазволу паляўнічых гаспадаркі насельніцтвам раёна здабываецца пэўная колькасць дзікай жывёлы і птушкі. На жаль, многія жывёліны накопліваюць шмат радыёнуклідаў..., і таму мяса дзікіх жывёлін, а таксама вадаплаваючай і баравой птушкі павінна праходзіць абавязковую праверку...»* («Як паменьшыць забруджанне». – Я. Белаш. – «ЛС». – 03.04.1996).

Частично такой характер материалов, посвященных теме здравоохранения, объясняет опубликованное в «Маяке Палесся» выступление докладчиков сессии районного Совета депутатов. Хотя регионы разные, проблемы у них одинаковые: не все жители регулярно проходят комплексное обследование (приводятся таблицы, свидетельствующие о значительном ухудшении состояния здоровья населения), катастрофически не хватает медицинского персонала: *«Рэдкі ўрач, якому можна даверыць уласнае жыццё, прыедзе сёння ў Брагін. Ды і чаго сёння нармальнаму чалавеку ехаць у Брагін, каб жыць у кватэры, дзе зімой тэмпература вышэй 12 градусаў не паднімаецца, вады і халоднай не бывае, не кажучы ўжо аб гарачай. Кругом разбітыя вокны, пустазелле...»* («Садаклад старшыні калгаса імя Чапаева, старшыні пастаяннай камісіі райсавета па ліквідацыі вынікаў аварыі на ЧАЭС А. А. Царалка». – «МП». – 13.01.1996). На страницах «Маяка Палесся», как и в газете «Ленінскі сцяг», часто выступают представители администрации района, но в общем освещение чернобыльской проблематики более систематическое, обстоятельное и разнообразное в плане поднимаемых вопросов.

Тематика публікацый, апісанная вышэ, характэрна і для журналістскіх тэкстаў разглядаемых газет і на сучасным этапе. Но ёсць новыя тэмы – быт жыхароў вёсак, не пакідаючых родныя месцы, нават нягледзячы на рашэнне Савета Міністраў, надаючае права на перасяленне: *«Што датычыць радыё, то апошнія з тульгачан не прызнаюць яе і лічаць, што чалавек павінен скласці галаву там, дзе нарадзіўся. Удзячны раён уладзе, што праўляе клопат аб іх, ёсць электрычнасць, тэлефон, пенсіі дастаўляюць своєчасова. Медыцынскім абслугоўваннем таксама не абдзелены. <...> Два разы ў тыдзень прыязджае аўталаўка... А што яшчэ для пажылых людзей патрэбна?»* («Апошнія з магікан». – У. Сямёнаў. – «ЛС». – 11.01.2006).

Аляксандр Хазянін

У ЦЭНТРЫ ПАДЗЕЙ, У ГУШЧЫНІ ЖЫЦЦЯ

Рэдакцыя “Маладзечанскай газеты” пастаянна імкнецца ўсебакова асвятляць на сваіх старонках рэальнае жыццё, рабіць газету змястоўнай і цікавай. Грунтоўна расказваем аб дзейнасці кожнай з галін дзяржаўнай улады, аб культуры, розных яе аспектах, духоўнасці, узвышаным. Публікацыі садзейнічаюць аб’ектыўнаму інфармаванню жыхароў Маладзечаншчыны аб дзейнасці кіраўнікоў дзяржаўных органаў улады ўсіх узроўняў.

У нашым калектыве існуюць паважлівыя адносіны адзін да аднаго, стараемся выкарыстоўваць свабоднае супрацоўніцтва поглядаў, выключную сілу пераканання, аргументаў.

Журналісты ў нас – высокапрафесійныя. Кожны – індывідуальнасць, мае свой почырк, стыль, свой погляд на жыццё, круг функцыянальных абавязкаў і сваю тэму.

На старонках газеты нямала цікавых матэрыялаў, якія апублікаваны пад рубрыкамі “Адраджэнне вёскі – справа дзяржаўная”, “Жыві, беларуская вёска!”, “Сацыяльныя стандарты ў дзеянні”, “Таленавітая моладзь”, “Улада: сацыяльны ракурс”, “Сувязі з замежжам”, “Праблему ўзнямае чытач”, “Газета выступіла. Што зроблена?”, “Духоўнасць”, “Беларусь – дзяржава для народа”, “Навіны культуры”, “Духоўныя чытанні”, “Аўтограф” (“Урок літаратуры з Навумам Гальпяровічам”), “Паэзія – гасцяніцкая”, “Маці – гэта гучыць горда”, “Прэзентацыя” і інш.

У газеце пастаянную прапіску атрымала рубрыка “Юрыдычная кансультацыя”, дзе на пытанні чытачоў адказвае адвакат раённай юрыдыч-